

N hoc tractatu itendim⁹ perscrutari de reb⁹ ex quib⁹ componitur corp⁹ celeste. Declaratū ē. n. corp⁹ celeste nō componi ex nat⁹is duab⁹; sicut corpora gⁿabilia & corruptibilia. Sed tñ i istis fuit declaratū has duas nat⁹as esse p gⁿatione³ & corruptioē³; & eē inuētas in eis; in celestib⁹ autē pp motu³ locale. Quia. n. declaratū est corpa moueri ampli⁹ q³ illud qd mouet ex se componit ex duab⁹ naturis. s. recipiente & agēte; cu³ declaratū sit omnem motū habere motorē. Amplius aliqd esse motum & mouēs eode³ mō ipossibile eē cū hoc in quē sit declaratū est celū componi ex duab⁹ nat⁹is. In hoc ergo tractatu perscrutati sum⁹ de his duab⁹ nat⁹is ex quib⁹ corp⁹ celeste componit⁹; utrū sint similes illis nat⁹is ex qbus gⁿabilia cōponuntur; quax altera d^r forma; altera materia. s. utrū hec materia et forma q sunt hic sūt eedem cū illis; aut diuerse scdm magis & minus; sed si sūt diuerse spē. tūc equiuoce d^r de eis corporitas; aut scdm pri⁹ et posteri⁹. Qm autē he due nat⁹e exñtes in his corporib⁹ non sūt conueniētes spē; manifestū est posito corpori celesti eē ingⁿabili & icorruptibili; & corporib⁹ q sunt apud nos gⁿabilia & corruptibilia. Causas. n. corp⁹is gⁿabilis & corruptibilis; & eterni eē easdē ipossibile ē. Restat ig^r perscrutari de eis de qbus he due nature q sunt i corpe celesti differūt ab eis que sūt i corpore gⁿabili & corruptibili. Principiū quide³ pscrutatiōis Aristo; quide³ cum cōsiderauit idiuidua exñtia p se hec q uocant⁹ substātie trāsferri de una dispositiōe ad aliā; & inuenit hanc trāspositione³ duob⁹ modis. Aut trāsmutationē in dispositionib⁹ extrīsecis a quantitib⁹ substantia³ exñtium per se q nō facit illa idiuidua differētia illas dispositiōes trāsmutari i noīe nec diffinitiōe; sicut sunt dispositiōes q dicuntur quātitates. & qualitates; & alia p^dicamēta q dicuntur accñtia. Aut trāsmutationē in dispositionib⁹ q faciūt idiuidua d^ria ipos trāsmutari noīe & diffinitiōe q trāsmutatio d^r gⁿatio et corruptō. Cum at cōsiderāt hos duos modos trāsmutationis; inuenit in eis communia et ppria; est. n. cōe eis eos habere unū subiectū recipiēs trāsmutationē. Ampli⁹ necessariū est non esse precedere esse generabilis i eis esse eius qd fit. Non. n. fit nisi illud qd non est. Similr inuenit posse pcedere in subiecto eē necessarium i utroq³ modo factiōis q est impossibile si fit. Amplius

DE SVBSTANTIA ORBIS.

inuenit esse id ex quo ē factio illi⁹ rei & ad quod esse contraria
& habere idem genus : & q̄ ista cōtrarietas reducitur ad contra
rietatē p̄mam, s. non eē & formaꝝ. Differūt at̄ in hoc qm̄ iuenit
trāsmutationē indiuiduorū i suis substātiis cogere subiectū nō
eē ens actū; & nō h̄re formaꝝ qua substātiā. Si, n. haberet for
mam; nullā aliā reciperet; nisi illa destructa; unā, n. formam h̄re
nisi unū subiectū; impossibile ē; & si esset substātia simpl̄ exis
in actu; tūc esset impossibile & nō receptiua. Q̄ d. n. est actu
nō recipit aliqd quod est i actu. Vnde nata hui⁹ subiecti recipi
entis formas substātiales, s. p̄me materie ē natura potētie, s. q̄
potētia ē eius dīa substātia; & ideo nullā h̄z formam p̄priā
& naturam ex̄ntem i actu. Sed ei⁹ substantia ē i posse; & ex hoc
matia recipit oēs formas; s̄z posse p̄ qd substantia hoc subie
ctū differt a nata subiecti qd substantia p hoc posse i hoc q̄ pos
se dicitur respectu forme. Hoc at̄ subiectū ē unū entiū ex̄ntiū p
se; quorū substantia ē in potētia; & ideo difficile ē itelligere uel
imaginari; nisi i comparatiōe ad alreꝝ; sicut dicit Aristot. & cuꝝ
iuenit substātiales formas diuidi sc̄dm diuisionē hui⁹ subiecti.
Diuisio at̄ non ē huic subiecto uel i hac substātia; nisi in quan
tum h̄z quātitatē; sciuit q̄ primū eorū q̄ preexistunt i hoc ē tres
diuisiones q̄ dicunt corp⁹ corp⁹; & cū iuenit i his dimēsiōib⁹
cōmunicatiōis formas quāꝝ quelib⁹ h̄z p̄priā quantitātē ter
minatā; sciuit dimēsiōes terminatas ultio actu nō posse eē; ni
si postq̄ forma substātialem existit i eo; sicut ē dispositio de aliis
acc̄tib⁹ ex̄ntib⁹ i actu. Inuenit, n. nō subiecta oīz acc̄tiū
īdiuidua substātie que sūt in actu de qbus determinatū fuit ab
eo esse cōposita ex formis & subiecto; qd ē in potētia; & accepit
ēt signum ex hoc q̄ hoc subiectum recipit acc̄tia cōtingētia
in eo q̄ non ē simplex; qm̄ si esset simplex actu nō posset reci
pere acc̄tia; pati, n. contrariū est ipi actui; et q̄ iuenit oēs for
mas cōmunicare in dimēsiōib⁹ nō terminatis sciuit q̄ prima
materia nūq̄ denudatur a dimēsiōib⁹ nō terminatis; qm̄ si de
nudaret̄ tunc corp⁹ esset ex nō corpore; & dimēsiō ex non dimē
siōe; & tūc forme corporales eēnt contrarie & succedētes sibi
i hoc subiecto; sicut ē dispositio de formis substātia; & hoc
totum cōuenit sensui. Videt̄, n. q̄ forma caliditatis quādo agit
in aquā incipit aqua augeri & crescere i dimēsiōib⁹; & uici
nari dimēsiōib⁹ aeris; cum igr̄ puenerit ad maximā quātitatē

aque: tunc subiectus denudabitur a forma aque: & recipiet formam aeris: & quantitate dimensionum propagat forme aeris: & similiter facit contrarium frigiditatis in aere: quod dimensiones aeris non cessant diminui: donec expolietur a sua forma: & recipiat formam aque. Dimensiones autem simplices que appellantur corpus simplex non denudantur a prima materia: sicut nec alia accidentia communia omnibus corporibus contrariis: aut duobus eorum: aut plus: verbi gratia: diaphonitate: in qua communicant ignis & aqua. Et quia ista forma existit in prima materia primitus: & succedit sibi in ea: cum sit impossibile hoc subiectum retinere duas earum in existentia terminate quantitatis. Ideo impossibile est a subiecto denudari formam: vel substantiam denudari a forma: nisi per forme destructionem: nec est etiam possibile ipsam fieri in subiecto: nisi per agens extrahens illam de potentia in actum. Unde necesse est has formas esse contrarias adeo quod altera corrumpet suam contrariam: & subiectum reciperet formam similem: unde forme elementorum sunt contrarie: & ideo dicuntur passiva quodammodo esse contraria & quodammodo similia. Unde si aliqua corpora simplicia sunt: quorum forma caret contrariis: continget quod iste forme sunt nec generabiles nec corruptibiles: nec habentes subiectum commune. Declaratum est igitur quod causa corporis entium & factionis eorum est contrarietas existeris in suis formis & esse subiectum quod nullam habet propriam formam: sed potentia recipiens numeros secundum formas diversas numero: & que secundum magis et minus. Et causa huius totius est: quia hoc subiectum recipit primitus dimensiones recipientes diuisionem: & quia est multum in potentia: quoniam si non haberet dimensionem non reciperet materiales formas diversas numero: nec formas diversas specie in temporibus diuersis: sed in eodem tempore non iniretur nisi una forma: & cum hoc quod eius materia est una numero: si non esset multa potentia non denudaretur ab illa una forma quam recipit: & esset forma in substantia illius subiecti: & istud subiectum esset impossibile ut denudaretur a sua forma omnino: aut corrumpereetur illa forma: & fieret alia. Et quia subiectum non recipit multas formas simul: nisi ex hoc quod recipit dimensiones tres primitus: manifestum est quod si subiectum aliquod sit quod non recipit nisi unam formam semper: quod eius subiectum est unum numero simpliciter: & quia nulla multitudo est in eo omnino: nec potentia nec actus. Et quod non diuiditur secundum formam: nec forma per eius diuisionem. Et quod causa in hoc est: quia non recipit quantitatem primo ante receptionem forme: quam

DE SUBSTANTIA ORBIS.

si reciperet eēt diuisibilis scdm eius diuisionē, s. scd3 diuisionē
 subiecti & finiti actus scdm finitatē illius quantitatis: & esset
 possibile illā recipere maius & min9: & partē & totum. Si igit
 aliqua forma est q̄ nō recipit maius & min9 per diuisione3 sui
 subiecti: nec subiectum diuidit p diuisione3 forme, s. p eius di
 uersitatē: manifestū q̄ i subiecto isti9 forme nō exnt dimēsiōes
 pmit9: sed postq̄ forma existit: et itelligo p9 scd3 eē nō p9 scd3
 temp9: sicut ē dispositio i omnibus accntibus exntib9 i prima
 materia, s. q̄ non inueniunt in eis nisi scdm q̄ h3 formam exi
 stentem i actu. Vnde putauit Auice. q̄ dispositio trium dimen
 sionum exntium i materia simplr, s. non terminatay est dispo
 sitio dimēsiōum terminatay in ea: quapropt dixit necesse est
 primā formam existere i pma materia: ante q̄ dimensiones exi
 stant i ea: ex quo accnt ei multa ipossibilia. Quorū unus ē for
 mam nō diuidi p diuisionē materie: quapropter nō recipiet di
 uisionem et ipam esse eternā non diuisibile per diuisionem sui
 subiecti: & ipam non habere cōtrarium succedens sibi in subie
 cto: quod si ita esset tūc materia nullā reciperet formam preter
 istam sibi propriā. Cum igitur fuerit declarata Aristoteli ista p
 pria rebus generabilib9 & corruptibilib9 ex parte subiecti & ex
 pte forme ex quib9 accidit, istis entib9 generatio & corruptio:
 s. indiuiduis exntibus per se: & fuit declaratū ei de corpib9 ce
 lestibus ipa esse nec gūabilia nec corruptibilia negauit ea habe
 re subiectū recipiens numex & diuisionem p exntiam simplici
 um dimensionū in eo pmo ante exntiam forme: & ipm esse in
 potentia multū & unum numero: & negauit formas corporū ce
 lestium diuidi p diuisionē sui subiecti & esse finitarū actionū:
 ppter qd finitatē eorū corporū: qm potentia totius i formis
 diuisibilib9 p diuisionē sui subiecti ē maior q̄ potētia ptis. Nā
 si forme eorū existerent i materia dimēsiōibus mediātib9: tūc
 potentie eorū essent finite ppter hoc q̄ diuiduntur per diuisio
 nem sui subiecti. Cum igit inuenit eorum actiones esse infini
 tas: conclusit eorū formas nō existere in subiecto mediantib9 di
 mēsiōib9, s. eas nō esse potētias in corpibus: & demōstrauit ex di
 uersitate totius & ptis i formis diuisibilib9 p diuisionē sui sub
 iecti ipossibile ē esse potētiā i corpore finito: q̄ agat actionē ifini
 tam: aut potētiā ifinitā i corpore finito: & cū fingebat i istis
 pportionib9 inuenit potētias celestes agere actionē ifinitā con
 clusit has uirtutes nō eē i corpore oīo nec hēe materiā recipientes

eas mediātibus dimēſionib⁹; nec materiam multā in potentia;
 nec recipere magnum & parū nec habere cōtrarium; et totum
 hoc ſequitur ex hoc q̄ forme eorū agunt actionē infinitā; et eſt
 omne hoc in naturali philoſophia. Et cū perſcrutatus de natu
 ra iſtorū corporum i principio celi et mūdi fuit declaratū ipſa
 eē ſimplicia; ex hoc q̄ motus eorū ſunt ſimplices: & q̄ natura
 eorū ē natura nec grauis nec leuis. i. natura nō inata diſponi p
 grauitatē et leuitatē. Et cū fuit declaratu⁹ ei q̄ corpora graua
 et leua ſūt contraria; q̄a mot⁹ eorū ſūt cōtrarii. Amplius et q̄
 mot⁹ corporū celeſtium nō habēt cōtraria; cōcluſit hic corpora
 eē generabilia & corruptibilia; et ipſa nō habere ſubiectum re
 cipiēs dimenſiones prima receptione ita q̄ ſue forme diuidā
 tur per diuiſionē ſui ſubiecti; et hic intendit cum dixit in p̄nci
 pio celi et mundi q̄ forme horū corporū carēs cōtrario et ſub
 iecto quēadmodum concluſit hoc idem ex hoc q̄ motus eorū
 a principiis qui ſunt in eis ſūt infiniti. Et quia manifeſtum ē
 ſenſui q̄ corpora celeſtia recipiūt dimenſiones; et ē impoſſibile
 eas recipere dimenſiones terminatas ſecūdu⁹ ſuas formas; nec
 recipere formas mediātibus dimenſionibus interminatis; ſicut
 eſt diſpoſitio de formis generabilib⁹ et corruptibilib⁹ neceſſe
 eſt ea recipere dimenſiones tali modo; ex quo non contingat for
 mas eorū eſſe generabiles et corruptibiles que ē q̄ materia eorū
 recipiat dimenſiōes prima receptiōe mediantibus ſuis formis
 & non recipiens formas mediātibus dimenſiōibus exiſtētibus
 i eis potētia ſcilicet nō terminatis; ſicut eſt diſpoſitio i dimenſi
 onibus que ſūt i prima materia cum forma iſtius materie. Sed
 dimenſiōes que ſunt i materia celeſti; ſūt proprium proporum
 ei⁹. Et cū fuit declaratū ei de corporib⁹ celeſtibus eorū formas
 exiſtere i ſubiectis ſuis tali exiſtētia q̄ nō diuiduntur per diui
 ſionem ſubiecti. Et q̄ cauſa i hoc eſt; quia non exiſtūt i ſubiec
 tis ſecundū q̄ ſūt diuiſibiles; fuit declaratū ei q̄ iſte forme non
 cōſtituuntur per ſubiectū; immo ſūt abſtracte ieſſe; quoniā cu⁹
 exiſtūt i toto ſubiecto et nō diuidūtur per diuiſionē eius. con
 tigit q̄ nō cōſtituētur per ſubiectū. Non enim exiſtūt ex eo nec
 i toto nec i pte; & uniuerſalē nec i diuiſibili; & cū ita ſit neceſſe
 ē ut forma q̄ mouēt ſit illa ad quā mouēt. In formis. n. cōſtitu
 tis p ſua ſubiecta differūt. ſ. q̄ forma qua mouent nō ē illa ad
 quā mouent; & ois forma hi⁹. ſ. q̄ mouēt ad ſeipā p̄ficiendā

per aliā formā necesse ē ut suū mouere sit finitū cū nō mouet nisi cū mouet; et hoc ē est unū. Que mouerūt Ari. ad opinā dū q̄ forme corporū celestīū nō sūt cōstitute p̄ sua subiecta; qm̄ tunc mot⁹ eorum essent finiti. Et non ē dicendū q̄ forme quib⁹ mouētur corpora celestia sint alie ab eis ad quas mouētur; et ille que debēt esse nō ī materia oīo; et q̄ que carent situ sūt forme ad quas mouētur; cū ille quibus mouētur sint forme in materiis; et si sint diuisibiles per diuisiones earū; qm̄ si ita esset; tūc ille forme existerēt ī suis subiectis; et mouerētur per motū subiectoꝝ; et sic diuiderētur per diuisionē subiectoꝝ; motum n. si mouet essēcialiter erit diuisibile essēcialiter; et si p̄ accidēs per accidēs. s. suum eē indiuisibili p̄ accidēs; ergo nihil ē in corporib⁹ celestib⁹ quo forma qua ē mot⁹ differat ab ea ad quā est motus; immo sūt eadē forma; et nō differūt nisi dispositiōe; et si ita esset; tunc suū mouere esset finitū; qd. n. mouet qm̄ mouet; impossibile ē ut sit principiū motus eterni; ut dicit Ari. et q̄ intelligēs et intellm̄ idē in corporib⁹ celestib⁹; et totū hoc dcm̄ est in aliis. Et nō fuit dictū celum hēre aīam nisi p̄pter appetitū exntem in eo & motū locale; appetitus at̄ qui ē ī hoc corpore non ē nisi qui ē corp⁹ celeste unū per se appetēs p̄ se non p̄ potentiam exntem ī eo diuisibile p̄ eius diuisionē; esset. n. gñabilis et corruptibilis; et dī esse motū per principiū separatum qd̄ est in eo; nō per principiū qd̄ est pars in eo; et hoc modo dī uiuū & intelligēs. Et si esset itelligēs p̄ partē; in eo non esset itelligēs p̄ se; et esset simile hōi in hoc; hō. n. est itelligens p̄ partē in ipso; et similiter ē uiuus & appetens et motus in loco. Et quia uniuersaliter declaratū est actiōem illi⁹ corporis esse eternam; declarabit formā eius nō existere per suum subiectum; & suum subiectū esse simplex non cōpositū ex materia et forma; qm̄ si ita esset; esset generabile et corruptibile. Et q̄ dicunt incipientes philosophari q̄ anime istoꝝ corporū celestīū sunt forme in materiis; et q̄ acquirūt eternitatem ex formis in materiis; nihil est. Cōtingit. n. q̄ illud quod nō habet naturā essendi eternū acquirat eternitatē ab alio; et totū hoc est ipossibile. Nasa. n. gñat & corrūpit; nō recipit eternitatē ab alio; & hoc est manifestū ei q̄ cōsiderat fundam̄ta Ari. Declaratū ē i gr̄ ex hoc sermōe q̄ est substātia celi; et hoc quod fuit hic dictū qddā ei⁹ iuenit pbatū ab Ari. ī suis libris; et qddā sequitur ex suis dictis;

Sed apparet ex uerbis Ari. qd iā declarauit oīa ista in libris qui nō peruenerunt ad nos. Vocet ergo iste tractatus sermo de substantia orbis: dignior, n. ē hoc noīe qd intitulauit hoc titulo.

p Erscrutandum de natura corporis celestis & qd intelligūt cū dicunt ipsū esse simplex & nō cōpositū: & ipsum eē nec graue nec leue. Dicamus igitur qd illud corp⁹ nō cōponit ex materia et forma: scdm qd corpora gūabilia et corruptibilia cōponunt. Nulla, n. potētia est i eo oīo. Omne, n. i quo est potētia nō ē potētia nisi ad duo cōtradictoria, s. potētia q̄ est in substantia. Et manifestū est qd forma qua mouet nō est grauis forma elemētōz quatuor: qm̄ si eēt: aut esset graue aut leue: et moueret ex se per accidēs: ut declarat in octauo physicōz. Remanet igit ut naat eius sit grauis nature aīe. S3 cū nos īspexerim⁹ aīas q̄ sūt hic inueniem⁹ in eis duo pīcipia duoz motuū quoz alter est pīcipium motus recti, s. mot⁹ ad īferius aut ad superi⁹. Secundū est pīcipiū motus localis: & inuenim⁹ istū motum esse cōtrarium uel motui declinatiōis motus recti q̄ est in eo: & accidit ei fessitudo: et coget ad quietē. Et iō necesse est ut pīcipium mot⁹ corporis celestis sit grauis aīe tm̄: & qd motus quē h3 circulariter sit motus pprius aīe: scdm qd est aīa: & cū ita sit: sequit⁹ qd ista natura sit que facit ipsū esse corpus nec graue nec leue & moueri circulariter: et aīe q̄ ē hic nō cōtingit nō moueri circularit: nisi qa cōstituitur p corp⁹ qd mouet motu recto: et sic cōponitur declaratio: si aīa que ē i corpore graui nō ē innata mouere circulariter: tūc qd est inatu3 moueri circulariter: nō ē in eo aīa ut in corpore graui aut leui: sed ipsu3 mouetur ex se et aīa: ergo h3 aīam tm̄: et nō h3 aliud pīcipium. Et quia mouet circulariter scimus qd ppriū istius aīe secundū qd est aīa est mouere circulariter. Natura igit istius corporis nō est nisi natura aīe mouentis i loco. Sed qa nata corporis ē alia a natura aīe: quia est cōpositu3: et est necesse mouens et motum diuersa eē. Necesse est considerare de natura istius corporis. Et quia declaratum est hoc corpus eē ingenerabile et incorruptibile: apparet qd necesse est ut sit corpus simplex nō cōpositu3 ex materia et forma: et quia est indiuidu3 demonstratū et ens demonstratū i actu et hñs unā figurā: et oīa ista sūt i corpe p materiam: et sunt in materia pp formā: necesse ē ut corp⁹ celeste sit materia aīalium celestiu q̄ mouetur.

DE SVBSTANTIA ORBIS.

circulariter ex se: et ut sit perfecti⁹ mediis ceteris materie. Non
 n. ē in eo ex potētis nisi tm̄ potentia ī loco: et ex motu locali
 nobili⁹ eius. s. circularis: quēadmodū h₃ nobilissimā & pfectis
 simā figurā. s. sphericā. Et quia declaratū ē de formis celestib⁹
 ipsas non hēre cōstitutionē per corpora celestia. Nam si hērēt:
 tunc mouerent^r ex se p accidens: et indigerēt moto ex se primo
 et essēcialiter. Declaratū ē. n. in octauo physicorū q^d mota ex se
 q̄ sūt hic una essēcialia ī sp̄e reducūtur ad mouēs p se essēcialit^r
 & motū: et qd̄ sic cōpositū ex uno mouēte et moto primo. Et q^d
 illud mouens nō sit potētia ī corpore oīo: & iō uī q^d forme corpo
 rū celestiu⁹ & maxie forma corpis ultimi cōtinentis sūt quodā
 mō aīa: s. pp appetitū exntē ī eis: et mouere & qdāmō intellect⁹
 & est forma simplex prima per quā aīa celeste componit^r ex
 uno mouente et uno moto: e conuerso de aīalibus que sūt hic.
 Apparet. n. q^d mouens ī istis cōponitur ex duob⁹ mouentib⁹. s.
 ex aīa et de re desiderata extrinsecus mouēte aīam: & ideo mo
 tū ī eis intuenit^r cōpositū non simplex. Corp⁹ igit^r celeste est
 quasi matia isti⁹ forme abstracte: & est materia exns ī actu: et
 ideo nō assimilāt^r materie: nisi ī hoc rātum: quia ē materia fixa
 ad recipiēdum formā: & ideo digni⁹ dī subiectum q̄ materia.
 Materia. n. que ē hic dī materia: quia ē potētia forma facta in
 eo: et dī subiectum: quia ē fixa forme & sit pars cōpositi ex ipā
 & forma. Et uidet^r q^d corpus celeste nō est necessariū in suo esse
 sua forma: sicut ē dispositio de corporib⁹ aīalium que sūt hic.
 De aīalibus. n. que sūt hic uidetur q^d anime eorū sunt necessarie
 inesse suorū corporū: & q^d nō saluarētur nisi p sensibilē animā
 & imaginatiuā. Corp⁹ at^r celeste quia ē simplex & nō trāsmuta
 bile ab aliquo extrinsecō nō indiget ī suo aīa sēlibili nec imagi
 natiuā: sed tm̄ indiget aīa mouēte ipm ī loco et uirtute que nō
 sit corpus nec in corpore ad largiendū ipsi pmanentiā eternā
 & motū eternū qd̄ non h₃ principiū nec finē. Et deb^s scire q^d
 istud corpus celeste nō indiget uirtute mouēte in loco tm̄: sed
 & uirtute largiēte in se & ī sua substātia pmanentiā eternā:
 qm̄ et si sit simplex & nō habet potētia: ad corruptionē tm̄ ē fi
 nite actiōis uirt⁹: quia ē finitay dimēsiōnū et determinatū a
 superficie cōtinēte ipsū: et oē tale cum intellectus posuerit ipsum
 exns p se absq^e eo q^d aliud largiat^r ipsi pmanētiā et eternitatē
 necesse erit ut ita sit de finitate sue permanentie: sicut est de

finitate sue actiōis. Et iō necesse ē intellectu potentiā eē hic largiēti: ipi pmanentiā eternā: quēadmodū largit ipi motū eternū & non hoc tū: s; necesse est hoc eē uirtutē: q̄ largit ei motū ppiū sue actioni q̄ est eternitas inter ceteros motū. s; localem motū i circuitu & figurā ppiā isti motui. s; sphericā & mensurā ppiā corpori istoz corporoz et cōuenientiā iter ea ad inuicē in ordine & quātitate: ita q̄ ex oibus perficitur unus actū. s; totus mūdus. Nulla. n. indigētia est iter indigētiā uirtutis actiue in oī corpe simplici uno: aut in uno corpore cōposito ex corpibus simplicib; hi; & indifferēter siue illud corpus fuerit generatū siue nō generatū: unde uidem; celū hēre unā uirtutē nō tū mouentē oīa: sed agentē et cōseruantē oīa: sicut est dispositio i corpore hoīs & in corpore facto pp finē ppiū: finis n. significat agēs significatiōe nature: sicut motus significat mouens. Sed agentū quoddā ē prius tpe actō: & est oē qd sit i spera mundi & istius agētis et acti quoddā ē pri; natalit tpe: & est orbis quē sequit tps: et cui accidit et agens orbē. s; faciēs ipm in dispositiōibus necessariis i inueniēdo finē pp quē fuit: & cū hoc ignorauerit quidā esse de opionib; Ari. dixerūt ipm nō dicere cām agentē totū sed tū cām mouentē. Et istud fuit ualde absurdū: & non est dubiū in hoc q̄ agēs ipsū est mouens ipsū: qd. n. mouet ip; motu ppio ē illud qd largit ei p; dispositiones p quas acquirit motū propriū. Et ista uirtus ē illa quam laudat Ari. in multis locis libri sui de celo et mūdo: et uidit ipsā eē nobiliore celo & altiore. Et iā iduxit nos amor explanādi hoc facere digressionē a pncipali. s; declaratione corpis celestis q̄ ē de celo tāq̄ corp; de aiali. Dicam; igr q̄ corp; celeste cōicat corpibus gñabilib; & corruptibilib; in hoc q̄ ē ex trib; dimensionib;: s; iuenim; substantia; deferentē dimēsiōes & dimēsiōnes i corpe gñabili cōi corporibus gñabilib; & corruptibilibus eandē numero i potentia non eandē actu. s; q̄ dimēsiōes cōe oib; corpibus gñabilibus & corruptibilib; sūt eodē numero i potētia qd est cōe oibus rebus gñabilib; & corruptibilib;. Inuenim; n. idem corp; trāsserri de forma i formā: & ex dimēsiōib; i dimēsiōes alias i actu: uerbi grā. q̄ corpus qd ē aer transferē i corp; qd est ignis. Si igr hoc corp; cōe forme aeris & ignis esset idem numero i actu: tūc forma esset accēs: & si essent duo i actu: & trāsmutaref unum i alterū: necesse esset corporeitatem

DE SUBSTANTIA ORBIS.

destrui de corpore corrupto ad non corporeum & corporeitate; quia
tamen generari ex non corpore; unde necesse est eas habere naturam communem
corporealem utrum sit una potentia. Querendum est igitur utrum ista sit una
aut plures; & si una; utrum sit una potentia aut actus; & si plures
similes. Cogunt igitur ponere unam actum; & plures potentias. Decla-
rabit igitur secundum quod hec corpora que sunt hic; sunt generabilia et cor-
ruptibilia ipsa componi ex substantia que est potentia; & dimensionibus
existentibus in ea que sunt potentia; est illud corpus quod est unum
potentia et materia potentia cum exierit in actum; erit materia in
actu. Unde dicit Aristoteles, quod materia non habet esse in actu nisi secundum quod
natura; sicut forma non habet esse in actu nisi secundum quod intelligit. Corpus ue-
ro celeste quia non transmutatur necesse est ipsum componi ex substantia in
actu; & dimensionibus in actu; & ideo est ingenerabile & incorruptibi-
le; & cum ita sit corpus celeste est materia recipiens formas celi hoc modo
quod declaratus est de hac materia. scilicet de eius convenientia cum materia genera-
bili & corruptibili in aliquo & diversitate eius ab ea in aliquo et
utraq; est et materia; & similiter est secundum quod inveniuntur in eis potentia
ad motum in loco & in corpore celesti non est potentia ad transmutatio-
nem in substantiis existentibus in corpore generabili & corruptibili; & si-
militer est in corpore celesti. Declaratum est. nam de eis eas esse convenientes
cum formis generabilibus & corruptibilibus in aliquo; & differentes
ab eis in aliquo; & ex hoc modo illud quod congregatur hic ex anima & cor-
pore dicitur anima; cum hoc quod congregatur illic ex corpore & anima dicitur anima
etque; scilicet secundum prius & posterius. Et ideo necesse est in talibus naturis ut prius
sit causa posterioris; ut dictum est de hac natura alibi; verbi gratia. Illa que
dicuntur calida; scilicet diversificantur secundum magis & minus. Quia igitur celum
componitur ex forma et materia; sicut est dispositio in animalibus que sunt hic;
declaratum est amplius in quo convenit forma istorum cum formis illorum; &
est in quo differt ultimus motorum istorum ab ultimo motore illorum.
Remanet igitur considerare in quo conveniunt hec duo genera de accidentibus;
& in quo differunt. Differunt. nam in natura passiva; que est altitudo. Hec. nam altitudo
secundum quod transmutatur substantia; altitudinis esse propria corporibus; quod
substantie admisceatur potentia; & sunt corpora generabilia & corrupti-
lia. Accidentia vero que non transmutant substantiam deferentis; sunt contra-
ria utrique corpori; & primum istorum est motus localis & diaphonitas & non
diaphonitas & quantitates quas sequuntur ista. scilicet raritas & densitas.
Vnde. nam fere quod raritas & densitas sunt cause diaphonitatis; scilicet tamen dicuntur
in utroque corpore secundum prius & posterius; sicut dicitur corporeitas;

et similiter cōueniunt in illuminatiōe et obscuritate: s; hec māgis uident dici equoce: q; scdm prius et posterius: lux. n. uī fieri hic i corpore igneo diaphano simplici qd ē i cōcauo orbis lune: quādo agit i corpore denso: & admisceat eū eo. Et ideo uī q; causa illuminatiōis prius corporis celestis. s. stellarū est densitas illius prius diaphone i actu ex orbe: & hoc apparet in stellis: eclipsant se ad inuicē: & hoc bene appet i luna: & cū ita sit stellarū & substantie celi ē eadem natura: scdm q; omnes antiq; dicūt: ut Aristo. narravit i libro celi & mūdi: & corp⁹ celeste scd; hoc ē diaphonū per se i actu: econtrario corporib⁹ diaphonis q; sūt hic: que sūt diaphona in actu apud pñtiam lucis: & per ptes diuersant nihil diaphonitate & nō diaphonitate: ita q; qd in eis sit aliqd simile coloris: sicut i galaxia. Et q; luna uī densa & obscura: & recipiēs lucem ex alio scilicet sole: dicit Aristotiles in libro de aīalibus q; natura ei⁹ unigenea nature terre plus q; ceterarum stellarū: & forte corpora celestia diuersant in dēsitare & raritate: que sūt cause illuminatiōis & obscuritatis: s; hoc non iueniat nisi tantum i luna. Scdm hoc igit ē itelligenda ut mihi uidet dispositio i illuminatione corporū celestium & actiuū cōmunium corpori celesti: & gñabilibus & corruptibilib⁹ ē calefacere. Et Aristotili uī q; corpora celestia non calefaciunt scdm q; sunt calida: sed scd; uelocitatē motus: & rōcinatur in hoc: ex hoc q; accidit i sagitta directa: & dicit i metaphysica q; non sequitur ut fiat accñs ex sibi simili: nec i spē: nec in genere: sicut legit in qualitatib⁹ que sunt substantie. Et expositores dant cāz secundā. s. illuminationem. Dicūt eīm q; lux uidetur calefacere quādo reflectitur: & dicūt q; non est de accñtib⁹ propriis igni: sed de actionib⁹ communib⁹ accñtib⁹ igni. i. corpori celesti: Et forte dicendū est ad hoc q; non est remotum ut calor dicatur i eis equiuoce per hoc signū: scilicet q; actio eorum diuersatur: Calor eīm ignis corrūpit & destruit entia: et maxime ignis illuminati: calor uero corporū celestium largitur uitā uegetabilem & animale: & scdm hoc calor erit duob⁹ modis: calor qui est de qualitatib⁹ passiuis: sicut ē dispositio i diaphonitate: et non diaphonitate scilicet q; quedā sequitur qualitātē passiuam: et quedā nō. Considerantes autē actiones stellarū i antiquo tēpore uere dicūt q; quedam largiuntur calorē et siccitatem: et q; quedam calorē & humiditatem: & quedā frigiditātē & humiditātē:

DE SVBSTANTIA ORBIS.

et quedam frigiditatē et siccitatem: et sic quatuor qualitates cōmunes celestib⁹ corporibus et elemētis quatuor dicuntur equi nocere aut scdm prius et posterius. Et forte corpora celestia largiētur calore: licet i se non sint calida. Non eīm sequitur qd omne faciēns aliquod accēs disponatur p illud: uerbi gratia: quoniam omne qd mouet debet moueri: ut oē qd nigrificat debet eē nigrum: et hoc apparet etiā ex hoc: qd si alteratum eēt ex altera tot et calidū ex calido: tunc procederēt i infinitum: et non inueniatur p̄mum alterans: sicut sequitur i motu. Necessē est igit peruenire ad alterās p aliquā dispositionē in eo qd non h̄ causam: & ista sūt corpora celestia: s; illa dispositio q̄ est in eis forte est ex genere ei⁹ qd agit i aliud: & forte nō: uerbi grā qd calefactō quā facit i inferioribus ē ex natura nec calida nec frigida: sicut motus ei⁹ est ex natura: nec graui: nec leui: & hoc ē magis qd apparet: & qd iste quatuor qualitates sūt actiue & passiue ab aliis necesse ē peruenire ad qualitates actiuas nō passiuas: & apparētius est & digni⁹: ut iste q̄ sunt hic non reducuntur ad qualitates q̄ sūt sui generis: & si ponant dici scdm prius et posterius: sequeretur eīm ut de genere qualitatu⁹ passiuarum sic aliquod passiuum quod est remotū. Apparet igit ex hoc qd ignis non est p̄mum calefaciens: qd est passiuus: sed necesse est ut p̄mum calefaciens calefaciat qualitātē exntem non passiuam: sicut p̄mum mouens mouet p dispositionē non mobile.

q Via declaratū ē corpora celestia cōponi ex motore & motore qd mouens i eis est nō corp⁹: sicut est dispositio de ceteris motis ex se: et i hoc ultio octauo physicorū i quo declaratum est qd motus quo mouetur hoc corp⁹ est eternus: i generabilis et icorruptibilis. Et qd hoc declaratū fuit illic qd istud mouens non est uirt⁹ i corpore: sicut est i aīalibus scilicet quia mouentia ip̄a sunt uirtutes i corporib⁹: et hoc siue ponēdo duas ppositiones: quarū una est qd omnis uirtus i materia est finite motionis. Altera autē ē qd uirtus que i corpore celesti est infinite motionis: ex quibus concludit qd uirtus que est i corpore celesti est infinite motionis. Declaratur igitur i octauo physicorū per eternitatē mōtus et temporis dicēs qd omnis uirtus i materia est finita est manifesta ex hoc qd oīs uirtus i corpore scilicet uirtus materialis uidetur diuidi per diuisionem corporis: secundum paucitatem et multitudinem. Si igitur omne corpus

fit finitum; ut declaratum est i tertio physicorum; impossibile est uirtutem infinitam esse i corpore; et hoc manifestum est per inductionem; Et Aristoteles laborauit i octauo physicorum ad declarandum hoc ex fundamentis declaratis ex ipso; scilicet qd ois motus est i tempore ex quo itulit qd si uirtus infinita esset i corpore finito; contingeret illud corpus moueri per illam non i tempore. Corpora enim non excedunt i uelocitate et tarditate nisi excessu eorum i uirtutibus motiuis materialibus; & excessus uirtutum sequitur excessus corporum; scilicet qd corp⁹ cuius uirtus ē maior ē uelocioris motus; ex quo sequitur qd si aliquod corpus habet uirtutem infinitam; ut moueat i non tempore; sed est declaratum omnem motum esse i tempore. Nam i omni motu est prius & posterius que sunt i tempore; & cum ita sit est declaratum qd corpus celi componitur ex motore & moto; & qd iste motor non constituitur per rem motam; nec existit in ea; sed ē absolutus ab omni materia. Est querendum de hoc qd mouet ab eo; scilicet corpore celesti; utrum sit compositum ex materia & forma; sicut ē dispositio corporum; que mouentur apud nos ex se a primo motore; qui est i eis; scilicet corporum animalium que mouentur ab anima; aut est simplex; & non est i eo potētia omnis; scilicet forma a qua proueniat actio preter formam mouentem que non constituitur per ipsū; scilicet que largitur ei motus & mouere in infinitum. Dicamus igitur qd si fuerit concessum qd omnis uirt⁹ in materia est finita; nulla differētia est i hoc qd sit actiua aut passiua; scilicet receptiua. Si igitur corp⁹ celeste recipit mouere in infinitum; ut declaratum; necesse est ut non sit compositum ex materia et forma; & ut sit simplex scilicet subiectū simplex primo motorum; qui ē forma ipsius. Omne enim compositum ex materia & forma est finite receptiōis necessario; sicut est finite motionis i aliud. Est igitur proprium isti moto ex se qd ē corp⁹ celeste hoc qd motor ipsi⁹ non in materia; & qd illud qd mouet ab eo est simplex non compositum. Et sic intendimus uerificare propositionem in qua posuimus qd omnis uirtus in corpore suo mouere est finitum; & suum moueri est infinitum; & sic concessimus qd in corpore celesti ē uirtus finita alia a uirtute motiua; que non est in eo; nec constituitur per ipsum; uerbi gratia; de clinatio de qua dicitur esse nec graue nec leue; licet ista uirtus

DE SVBSTANTIA ORBIS.

sit in mat̃ia : & q̃ id qđ congregatur ex ip̃a et mat̃ia sit corpus celeste : sicut dicit Auicena ; contingeret ne ut in eterno sit pos se ad eorum compositionem absq̃ eo q̃ corrumpatur quod de struitur in ultimo primi tractat⁹ celi & mundi. Esse igitur ne cessarium non ē nisi duobus modis : necessarium scilicet ex se ; & necessarium ex alio ; & possibile ex se ; sicut potest aliquis ex timare in corpore celesti ; scilicet ipsū habere uirtutem finitam ; & acquirere necessitatem a uirtute finita separata a materia ; ut opinatur Auicena ; estimatur eē opinio Alexandri in quibuscū suis tractatibus ; & super hoc fundauit Auicena suam declara tionem de primo principio esse sine declaratione eius quod est motum eternum eē ; & est declaratio fundata supra propositio nes instabiles ; sicut tu uides. Sed ē questio de hoc qđ dicit Ari stotiles in celo & mūdo ; scilicet q̃ uirtutes corporum celestium sūt finite actionis ; quia corpora celestia sūt finite actiōis quan titatis ; ex hac propositione declarauit q̃ corpora celestia sunt finite quantitatis ; & dedit causam in hoc q̃ orbium celestiuꝝ quidam mouent unā stellam ; & quidam plures ; & dixit q̃ si stelle que sūt in orbe stellarum fixarum essent minores uel ma iores ; non posset eas mouere uniuersaliter. Et declarauit illic uniuersaliter ; q̃ si uirtutes que sūt in corporibus celestibus es sent in calefacere & mouere uniuersaliter īfinite mouerent cor pora que sūt apud nos in instanti ; & hoc facit extimare q̃ in corporibus celestibus sūt uirtutes actiue finite. Et ad hoc dica mus breuiter q̃ infinitum dicitur duob⁹ modis ; quorum un⁹ est uirtus īfinite actionis & passionis in tempore ; & est finita ī se ; scilicet in uelocitate & uigore. Secundus est uirtus infinite actionis aut passionis in se. Virtus autē infinita in actione ip̃a aut passione non existit ī corpore ; siue fuerit celeste siue gene rabile ; aut corruptibile ; hoc eīm non accidit corpori nisi secū dum q̃ est corpus finitum ; & ideo orbes mouent & mouentur in tempore ; uirtutes uero infinite in actione aut passiōe in tem pore esse necessarium ē corporibus celestib⁹ ; passione autē quia simpliciter sunt simplicia ; actione uero quia sue forme non cō stituuntur per suum subiectum ; & utrūq̃ est impossibile in cor poribus generabilibus & corruptibilib⁹ ; quia sunt cum poten tia ex materia et forma. Infinitum igitur esse ī uigore cuius cā

AVEROIS:

est corpus secundū q̄ est corp⁹ est impossibile in corporib⁹ celestibus ex diuersitate motoris et moti ī eis a corporibus generabilibus et corruptibilib⁹; et ē impossibile ī corporib⁹ generabilib⁹ et corruptibilib⁹; quia uirtutes eorū motiue sunt materiales; et corpora sua que mouētur ab eis cōponūtur ex materia & forma. Corpora igitur celestia & generabilia et corruptibilia cōueniunt in hoc q̄ actio et passio existētes in eis sūt finite in se; et per hoc mouētur in tēpore; et sūt quedā uelociora quibusdam cum hoc q̄ uirtutes eorum motiue nō sunt materiales; q̄a recipiunt ex mō isto receptione finita in tēpore; in tempore uero receptione infinita; et nō sequitur ex hoc q̄ ī corpore celesti est uirtus finita ipsa actione et passione: ut in eo sit uirtus finita in tempore: nec sequitur ex hoc q̄ uirtus finite actionis & passionis est; ut sit corpus possibile; et corrūpatur; aut ut sit compositum ex materia et forma; possibilitas enim non debet esse nisi ex hoc q̄ uirtus finita in tēpore sit; et sit cōpositum. Et ē manifestū q̄ si poneremus corpus celeste cōponi ex materia & forma seq̄tur in ipso eē uirtutē infinite actiōis & passiōis ī tēpore. Et est manifestū q̄ si ī corpe cōposito ex materia et forma eēt uirt⁹ infinita ī tēpore; sequit⁹ ī ipso eē uirtutē infinitā ī ipsa actione aut passiōe. Et ē impossibile qd̄ itulit Ari. ex pōne uirtutū q̄ bus mouētur corpa celestia ī corpe. Et ē manifestū q̄ ē n̄ seq̄t ex hoc q̄ corp⁹ recipit passiōē finitā ī se nō in tēpore; aut recipit actionē finitā in se infinitā in tēpore; ut sit cōpositū ex materia & forma; sicut seq̄tur hoc q̄n actio aut passio fuerit finita ī tēpore; primū. n. cōtingit ei scdm q̄ est corp⁹ tm̄; secundum at scd̄ q̄ ē corp⁹ cōpositū. Modus ergo deceptiōis ī hac qōne; & qd̄ fecit Ari. putari contradicere sibi ē equuocatio istorū noīū finitū & infinitū; qm̄ cū nō distinguūt finitas & infinitas cōringētes ex tēpore a finitate & ab infinitate cōringētib⁹ ex actiōe et passione cōtinget ista ambiguitas; & ex hac finitate ī qua cōueniunt corpa celestia & materialia declarauit uniuersalr̄ eē corpus finitum non ex finitate accidente corpori ex hoc q̄a est ex materia & forma; & ex hoc abscedēt dubitatiōes cōtra Ari. Et pōt aliq̄s dicere; q̄ cū oē corp⁹ agit p̄ aliqd̄; & patit⁹ p̄ aliqd̄; necesse est ut oē corpus sit compositū ex materia et forma. Et ad hoc dicam⁹ hoc esse uerū. Sed corporum qddam est cōpositum; ita q̄ forma nō

DE SVBSTANTIA ORBIS.

cōstituitur per materiam: et ita q̄ materia est subiectum tantū non materia cui⁹ esse sit in potētia, s. corpus celeste. Et quoddā est cōpositum ex materia que ē potētia et forma que cōstituit per materiam scilicet corpora generabilia et corruptibilia. Et ex hoc uidetur q̄ corp⁹ dicitur de eis equiuoce: & q̄ eternum & non eternū non cōueniunt in aliquo omnino. Et hoc apparet etiam ex hoc q̄ corp⁹ celeste nō datur ei subiectū nisi propter motū localem tātum: corporib⁹ autem generabilib⁹ et corruptibilib⁹ datur materia propter generationē et corruptionē: forma autē datur eis propter actionē: sed differūt: quia in altero ē infinita in tēpore et altero finita: et illa sūt non materialia: et ista materialia: Secundū hoc igitur intelligi habet hec questio quā ignorauī diu ante longā perscrutationē.

c Vm declaratum fuit ab Aristotile q̄ motus celi ē p̄m⁹: & ex hoc fuit declaratū q̄ motus est in moto: sequit⁹ ut hoc quod mouet⁹ hoc motu sit eternū. Si enim esset generabile & corruptibile: tūc motus eius nō esset prim⁹ motus. Et cū considerauit post hoc in motu eius et quiete fuit necesse etiam propter hoc q̄ motus eius est primus ante omnē illum motū: ut motus eius sit eternus. Et cū declarauit ista scilicet hoc corp⁹ esse eternū: et motum perscrutabatur primo de motu celi: et iuenit illum moueri a uirtute nec graui nec leui: & quia omnis uirt⁹ grauis aut leuis existit ī corpore generabili et corruptibili: & a natura generabili aut corruptibili aut anima si fuerit cū hac natura: necesse fuit ut hec uirt⁹ que nec ē grauis nec leuis sit in corpore simplici: & ipsā nō habere subiectū aut cōtrariū: & ut sit anima necessario nō admixta nature: sed anima corporis eterni: & ut ista anima sit nō abstracta a suo corpore: et cū hoc separata ab ipso: inquātū hoc corpus nō indiget ipsa: quia est permanēs per se: sicut ē dispositio de animab⁹ que sūt cum uirtutib⁹ naturalib⁹. Et ut ista anima sit ī eo: nam omne motū ex se mouetur per uirtutē exnētem in eo. Et cum cōsiderauit in istis uirtutibus declaratum fuit ei ipsam esse uirtutem appetitiuā: de uirtutibus anime tantū. Et cum considerauit ī uirtutib⁹ appetitiuis celestib⁹ uidit eas moueri ad appetibile nobilius ipsis. Et cum cōsiderauit de uirtutib⁹ appetitiuis celestib⁹ iuenit eas ēē finitarū potētiaz: et cū cōsiderauit ī cōtinuationē

motus eorum fuit declaratum ei quod causa continuationis non est ista quod mo-
uetur; sed illud quod largitur eis continuationem est illud appetibile;
& quia continuatio non provenit nisi a motore non moto sequitur
quod istud mouens non est corpus nec potentia in corpore; et quod est intel-
ligentia abstracta; et quod istud corpus celeste intelligit hanc intelli-
gentiam. Intelligere, n. transmittit ipsum ad istud appetere; et con-
sidera est de causa eternitatis celi; & declarauit in ultimo primi celi
& mundi in eo uero existere potentiam omnino. Et declarauit est de
uirtute qua mouetur celum localiter, s. anima appetitiua ipsam non ha-
bere materiam nisi materiam que est in potentia in loco terminum. Cum igitur
sciuit has tres causas compleuit sciam de celo; & est declaratum ex hoc
toto quod dixit est in primo celi & mundi, s. quod si in celo esset plures
stelle aut maiores cessaret motus; et sic cessaret continuatio. Mo-
tus, n. est necessarius in continuatione. Et fuit declaratum ex com-
binatione istis quod dator continuationis motui est dator motus celi. Et si ipse
non esset; destrueretur motus eorum infinitorum; et sic mundus ex
quo uerificatur quod dator continuationis motui est dator esse aliis en-
tibus. Demonstratio autem qua usus est in ultimo igitur physicorum
scilicet quod uirtus infinita non existit in corpore finito; siue fue-
rit uirtus naturalis siue non plures induxit ad errorem; & multo-
ties locuti fuimus de dissolutione questionis contingetis in ea. Et
similiter locuti fuimus de hoc quod contingit ex hoc quod primum mo-
tum ex se ex alio est per motum per accidens per naturam motoris
sui; et hoc intendimus declarare. Et est manifestum quod qui non di-
stinxit scientiam causarum istorum trium quesitorum quod non com-
plebitur in eo scientia celi.

P Erscrutandum est de hoc quod dicunt quod corpus celeste est sim-
plex; & est spirituale. Intendit enim ipsum esse dimensiones
non in materia; et ideo non recipit alterationem in qualitatibus nec
in substantia. Et est sicut dicit Themistius quod sol et luna & alie stel-
le aut sunt forme, i. dimensiones non in materia, i. corpora spiritua-
lia; aut habent materiam equiuocam cum istis materiis. Nullus, n. dubi-
tat in hoc quod sunt corpora quia mouentur. Et est nullus dubitat quod corpora non
recipiunt alterationem in substantia; nisi quia sunt in materia; & ideo inue-
nitur in eis plusquam unum numerum; et sunt species et genera. Corpora igitur cele-
stia sunt corpora absoluta a materia. Sed tamen fuit dubium de eis;
utrum habeant materiam per potentiam quam est in eis in ubi. Omnis, n. potentia exi-
stet in materia, sed forte uerum quod ista materia habet esse medium iter materiam

DE SVBSTANTIA ORBIS.

que est i potentia & inter actum purum scilicet tres dimensio-
nes; in quib⁹ non ē potētia omnino; et sic potētia habebit gra-
dus; et materia gradus; et per hanc potentiam indigent corpo-
ra celestia motore; in quo non est potentia omnino. Ioannes
autē gramaticus dedit questionē de qua plures cōsiderātes nō
poterant euadere. Dixit enim si mūdus est eternus debet habe-
re potentiā infinitam; ergo est generabilis et corruptibilis. Ad
hoc est dicendū q̄ gñatio et corruptio & omnis mot⁹ est a uir-
tute; que ē habitus; et omne quod caret causis motus necesse ē
habere quietē qđ est ei⁹ priuatio; et nō est impossibile existere
in corpore finito quod caret motū quietem infinitā; licet corp⁹
sit finitum; quies ei⁹ est priuatio; & priuatio nō est potētia. Vn-
de dicit Aristo. q̄ cum stelle careāt causis mot⁹ quas habēt cor-
pora celestia habēt de necessitate quietē infinitam. Et similiter
ostendit q̄ terra debet habere quietē infinitā; que est priuatio
motus; quia caret agente motum i ea in infinitū. Et ideo dicit
q̄ quies que est i ea cōtingit necessario ut sit fortior uirtute ce-
li qua mouetur. Motus. n. super ipsā est motus impossibilis in
eo q̄ ē quiescens; cū careat causis motus; hoc ē manifestū p se.
In celo igitur ē priuatio ifinita; licet sit finitū; cum quies sit p-
uatio nō uirtus; sicut existimauereūt qui dixerūt q̄ quies est
in eo per uirtutē; immo necessario per priuationem uirtutis; &
ideo uidemus loquētes in hac questiōe dicere utrū permanens
permanet per se; aut per dispositionē additā illi; & ē permanēs
per se; quia permanētia ē priuatio motus; et priuatio non acci-
dit; nisi quia caret agēte motum. Et scias quia hec questio est
ualde bona:

Explicit Auerois de substātia orbis.